

Livskraftscentralen i Södra Österbotten
PB 70
00072 Livskraftscentralen

18.2.2026

Diarienummer: EPO/124/2026

kirjaamo.etela-pohjanmaa@elinvoimakeskus

utlåtande.fi

UTLÅTANDET OM UTKASTET TILL LUMO-PROGRAMMET FÖR ÖSTERBOTTEN OCH SÖDRA ÖSTERBOTTEN

Södra Österbottens livskraftscentral har den 27 november begärt om utlåtande om LUMO-programmet 2035 av församlingarna. Utlåtandebegäran med länkar till handlingarna för LUMO-programutkastet och merinformation har då sänts till församlingarnas tjänsteinnehavare och förtroendevalda. Svarstiden utgår söndagen den 15 februari. På begäran har tilläggstid beviljats till 18.2.2026.

Två församlingar hör till Kristinestads kyrkliga samfällighet – Kristinestads svenska ev. luth. församling och Kristiinankaupungin suomalainen ev. lut. seurakunta.

Kristinestads gemensamma kyrkoråd avger följande utlåtande om utkastet till LUMO-programmet för Österbotten och Södra Österbotten.

Allmänt

Genomförandeplanen för den biologiska mångfalden, LUMO-programmet, för Österbotten och Södra Österbotten 2035 är fråga om en regional plan, som uppgörs enligt 13 § i naturvårdslagen. LUMO-programmet är en mycket viktig regional genomförandeplan vars syfte är att stoppa den pågående förlusten av biologisk mångfald. Enligt LUMO-programmet kommer också de restaureringsåtgärder som föreskrivs i EU:s restaureringsförordning att genomföras.

Enligt LUMO-programmet har det uppgjorts i brett samarbete med aktörerna i Österbotten och Södra Österbotten. Aktörerna har tagits med i processen genom till exempel temavisa online-workshopar, -nätformulär och -sektorsvisa träffar. Inga fysiska möten har hållits. Workshoparna har hållits på distans under arbetstid, vilket innebär, att främst personer som arbetar inom sin respektive bransch och pensionärer har deltagit i dem.

En online-sektorsvis träff har 28.8.2025 hållits för församlingarna i de båda landskapen. I träffen deltog en tjänsteinnehavare från Vasa och en från Seinäjoki samt en förtroendevald pensionär från Kristinestad.

För programmet har det beställts en omfattande utredning över regionernas natur från Finlands miljöcentral: Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan luonnon monimuotoisuusselvitys (Utredning av den biologiska mångfalden i Österbotten och Södra Österbotten).

LUMO-programmet är uppdelat i två delar: det egentliga LUMO-programmet och åtgärdsdelen i LUMO-programmet.

DET EGENTLIGA LUMO-PROGRAMMET

LUMO-programmet har utarbetats på ett mångsidigt sätt för att stoppa försämringen av naturtyper och levnadsförhållandena för olika organismarter i landskapen samt för att restaurera livsmiljöer. De regionala och lokala nivåerna och förhållandena har beaktats grundligt. Med hjälp av LUMO-programmet och dess förverkligande kan förlusten av biologisk mångfald stoppas i de båda landskapen.

LUMO-programmets frivilliga karaktär har lyfts fram på flera ställen. EU:s restaureringsförordning och naturvårdslagen ställer krav på, att regionala och nationella restaureringsplaner upprättas för att stoppa förlusten av biologisk mångfald. Ansvariga parter och indikatorer för uppföljning har också utsetts för att genomföra målen för LUMO-programmets åtgärder som helhet. Ett antal sektors- och regionala implementeringsgrupper kommer också att utses för genomförande och övervakning. För de ansvariga parter som presenteras i programmet, kommer genomförandeåtgärderna att vara bindande och verksamheten kommer att vara ansvarstagande. Verkställandet och uppföljningen av LUMO-programmet görs i samarbete med regionernas aktörer. För koordinering av programarbetet ansvarar Livskraftscentralen i Södra Österbotten.

Vi anser, att visionen för LUMO-programmet ”Med gemensam österbottnisk kraft för en välmående natur!” verkar ganska intetsägande. Visionen bör få en mera konkret riktning om vad det är vi eftersträvar och med vilka medel på ett mera konkret sätt. En tydligare och mera konkret vision kunde vara: ”Vi vill ha en ren och biologiskt mångfaldig naturlivsmiljö, skog- och myrnatur, sötvattens- och strandnatur, kust- och skärgårdsnatur och övrig natur, där alla levande varelser mår bra, även människan inberäknad.

Vi anser, att målen för de åtgärder som presenteras i programmet måste vara konkreta och kvantitativa, så att uppnående av målen kan uppföljas i praktiken. Indikatorerna måste också vara tydliga och sådana att de kan övervakas.

Det har föreslagits att genomförandet av åtgärdsdelen av programmet uppdateras för varje regeringsperiod. Vi anser, att bättre tidpunkt för uppdateringen är mitt under programmets giltighet, alltså år 2030. I detta fall får tidpunkten för uppdateringen av programmet inte bero på situationen i vårt lands regering.

Finansieringen av de föreslagna restaureringsåtgärderna föreslås i programmet och ska nästan uteslutande hanteras genom finansieringen av regeringens METSO- och Helmi-program. Dessa finansieringsmetoder är dock otillräckliga, även i förhållande till den aktuella efterfrågan. Det finns heller ingen möjlighet att öka dessa anslag. Staten måste också förbereda sig för genomförandet av restaureringsåtgärder enligt EU:s restaureringsförordning med nödvändiga medel. Vi anser att utöver otillräcklig statlig finansiering bör privat finansiering också införas för att finansiera restaureringsåtgärder.

För uppgörandet av LUMO-programmet, beställdes av Finlands miljöcentral (SYKE) Utredningen om den biologiska mångfalden i Österbotten och Södra Österbotten. Utredningen har fungerat som ett viktigt bakgrundsmaterial i uppgörandet av LUMO-programmet. Rapporten baseras på den bästa tillgängliga vetenskapliga informationen. I kapitel 12 i rapporten finns förslag till åtgärder. Åtgärdsförslagen bör helt och hållet tas med i det regionala LUMO-programmet.

Den höga avverkningsmängden av skog de senaste åren, är den främsta orsaken till förlusten av biologisk mångfald och försämringen av skogsnaturen i Finland. I sina rapporter har Finlands klimatpanel, Finlands naturpanel och Sitra föreslagit att mängden skogsavverkning minskas på nationell nivå med 10–15 %, det vill säga till cirka 60 miljoner m³. För att uppnå målen i EU:s restaureringsförordning måste avverkningsvolymerna vid behov minskas. De vid behov begränsade avverkningsvolymerna bör också proportioneras till avverkningarna i Österbotten utifrån nationella volymer. Förutom att vid behov minska avverkningarna kräver genomförandet av restaureringsförordningen förändringar i skogsbruksmetoderna.

Enligt LUMO-programmet för livsmiljövisa målsättningar och åtgärdshelheter beträffande (A.) Skogs- och myrmarksmiljöer (kapitel 6.2) är målsättningen (A): Skogs- och myrmarkslivsmiljöers och arternas negativa utvecklingstrend har avstannats och deras tillstånd har förbättrats.

Vi konstaterar, att Kristinestads kyrkliga samfällighet äger 760 ha skog, vilket är en ganska ansevärd mängd. All skog definieras som huvudsakligen som ekonomiskog i nuvarande skogsbruk. Vi strävar till, att i enlighet med LUMO-programmets målsättning och åtgärdshelheter, att befrämja biomångfalden i skogslivsmiljöerna och därmed överlevnaden för skogens arter. Vi anser, att följande åtgärder är möjliga för ändamålet. Vid följande uppgörande av skogsbruksplanen, ska vi klassificera de enskilda skogsfigurerna enligt lämpligt användningsändamål, vilka skogsfigurer är ekonomiskog, vilka är lämpade som rekreationsskogar på grund av sina rekreativvärden och vilka skogar är skyddsvärda skogar på grund av sina naturvärden. Vi beaktar då också behovet av ekologiska korridorer och nätverk för djurens fria rörelser längs sina rutter.

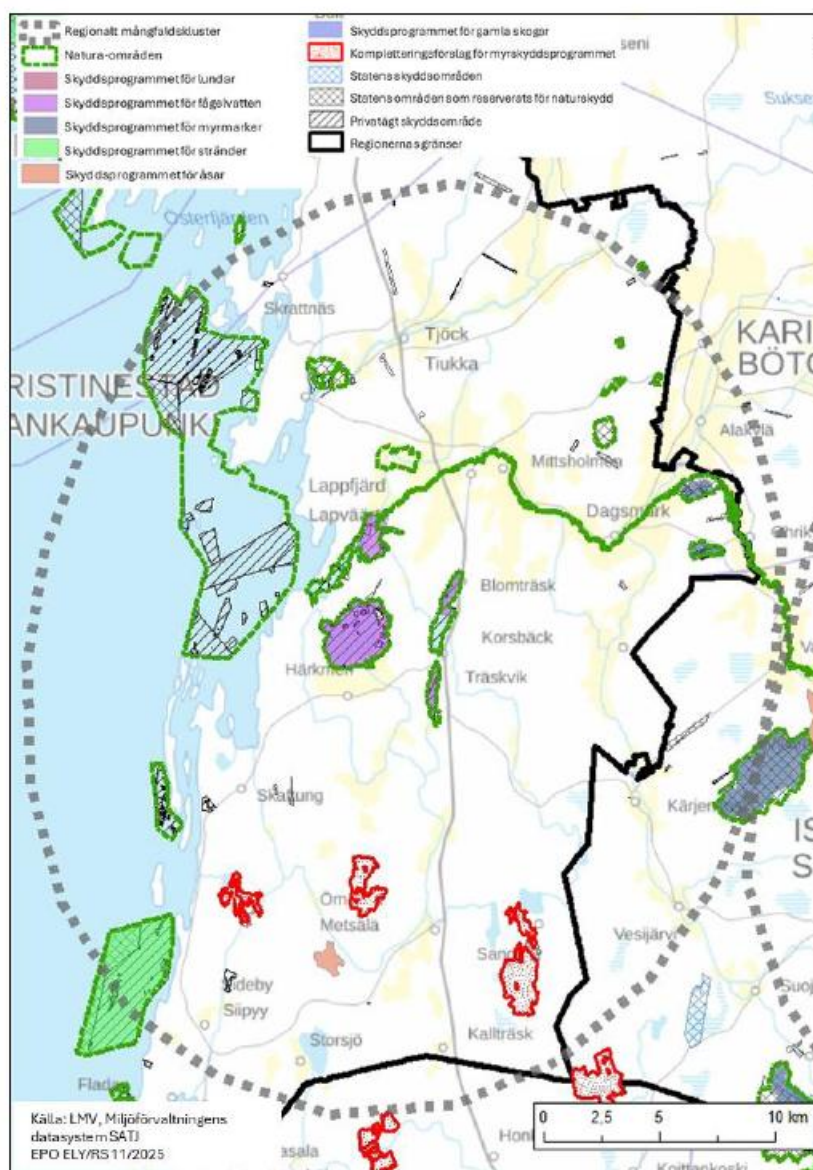
I rekreationsskogarna och skyddsskogarna och de ekologiska korridorerna idkas inga kalavverkningar. Användningsändamålet styr vilka skogsbruks- och -vårdmetoder som är godkännbara på respektive skogsfigur. Vid behov och om det är ur lämpligt ur skogsekonomisk synpunkt strävar vi till att minska på arealen för enskilda kalavverkningsytor. I ekonomiskogarna kan vi idka kontinuitetsskogbruk ställvis, om det är lämpligt exempelvis beroende på jordmånen och skogstypen samt förutsatt, att det enligt skogsvårdsföreningens sakkunskap är godkännbart. Under fåglarnas häckningsperiod kommer vi inte att förverkliga avverkningar alls, vilket är i enlighet med naturvårdslagen. Dessutom förbjuder EU-domstolens beslut i augusti 2025 (C-784/23) helt och hållet avverkningar under fåglarnas häckningsperiod.

Vi utreder möjligheten att inrätta naturskyddsområden eller motsvarande (METSÖ skydd) exempelvis på skogsområden, som finns inom statligt skyddsprogramområde och/eller på Natura 2000 områden. Exempelvis inom Bötomborgens Natura 2000 området äger församlingen ett stort skogsområde på Söderberget i omgivningen av den det fredade naturminnet Bastuväggen.

LUMO-programmet ignorerar helt den viktigaste faktorn för skogen och all annan vegetation. Det är samarbetet (symbios) mellan mykorrhizasvampar och träd. I den samlar mykorrhizanätverket näring genom trädets rotsystem till trädet. I gengäld överför trädet sockerarter och andra produkter som produceras som fotosyntesprodukter till svampnätverket som mat. Särskilt den nuvarande kalavverkningen, med dess markförberedelse, brytning av stubbar och högläggning, är destruktiv för svampnätverket. Det förstörs främst i gläntor när träden, som försörjer dem med mat har fällts. Återinförandet av svampnätverket till området tar lång tid, vars varaktighet är svår att avgöra. En nyckelfaktor i LUMO-programmet måste vara vikten av mykorrhizasvampsnätverket och dess hantering till maximal nivå, vilket också kan maximera trädutväxten.

I LUMO-programmet bild 3 ska även de religiösa samfundet såsom den Ev. luth. kyrkan, församlingarna och kyrkliga samfälligheterna omnämnas. Vissa församlingar äger stora

skogsfastigheter och andra jordegendomar såsom omgivningar kring kyrkor, miljöer på gravgårdar, åkrar och ängar. Dessa religiösa samfund kan implementera LUMO-programmet och dess åtgärdsdel is sin verksamhet särskilt vid skogsbruk- och -vård samt bekämpning av invasiva arter.

Bild 39 Det regionala mångfaldsklustret Kristinestadsnejden.

LUMO-programmet inkluderar 6 regionala biologiska mångfaldskluster (LUMO-kluster) och flera mindre livsmiljökluster. Detta är bra helheter med betydande typer av livsmiljöer och arter. De stödjer också ekologiska nätverk på regional och lokal nivå. Till LUMO-klustren riktas resurser och frivilliga åtgärder. Kristinestadsnejdens LUMO-kluster finns i Kristinestad. Klustret omfattar hela kommunens område. På landskapsnivå är området mycket artrikt och mångformigt, och där förekommer många hotade arter och naturtyper. Bland naturtyperna karakteriseras området speciellt av Lappfjärds å och övrig vattennatur, nejdens utbredda jordbrukslandskap, skogsnatur och stadens grönområden och nya livsmiljöer.

De viktigaste åtgärdsbehoven i Kristinestadsnejdens LUMO-kluster (svärtat det kanske främst gäller eller kunde gälla församlingar överlag):

Tryggande och ökning av skötsel av vårdbiotoper

Förbättrande av tillståndet för strandängar och vattenområden som är viktiga för fågellivet

Utvecklande av skötsel av livsmiljöer i bebyggd miljö och nya livsmiljöer

Befrämjande av mångfalden i jordbruksmiljöer

Främjande av mångfalden i ekonomiskogar

Restaurering av kustens småvatten

Iståndsättning av strömmande vatten

Vattenvårdsåtgärder

Befrämjande av det frivilliga skyddet

Bekämpning av invasiva arter

Uppföljning och skötsel av arter

Främjande av fisklivet

Övriga behövliga åtgärder för de regionala ansvarsarterna

Främjande av ekologisk kompensation och handel med naturvärden

I LUMO-programmet har energiproduktionskraven inte beaktats - påverkan av den s.k. gröna omställningen, det vill säga vind- och solkraftverk samt andra strukturer inom energisektorn, på genomförandet av restaureringen. Den pågående okontrollerade byggboomen kommer att orsaka betydande avskogning och skador på arter i skogarna och övrig miljö i Österbotten. Dessa effekter måste beaktas i LUMO-programmet.

ÅTGÄRDSDELEN I LUMO-PROGRAMMET

Åtgärdsdelen är indelad i de livsmiljövisa (A—G) strategiska målsättningarna och åtgärdshelheterna. Se bilagan Ett sammandrag av LUMO-programmets åtgärdsdel – åtgärdernas rubriker.

Eftersom Kristinestads kyrkliga samfällighet äger relativt stora skogsarealer, kan man anse A-åtgärdsdelen är mest väsentlig. Åtgärdsdelen E handlar om Bebyggd miljö och åtgärdsdelen F om Invasiva arter, som också kan angå församlingarna och samfälligheten.

A. Skogs- och myrmiljöer. Målsättning A: Skogs- och myrmarkslivsmiljöers och arternas negativa utvecklingstrend har avstannats och deras tillstånd har förbättrats.

E. Bebyggd miljö. Målsättning E: Bebyggda miljöer har aktivt utvecklats för att stödja den biologiska mångfalden och de negativa konsekvenserna av områdesanvändningen på den biologiska mångfalden har minimerats.

F. Invasiva arter. Målsättning F: Hoten och trycken på den biologiska mångfalden som förorsakas av invasiva arter har minskats.

Om Kyrkans miljödiplom

För att konkret föra arbete vidare med vad som förverkligande av det slutliga LUMO-programmet kan innebära i praktiken på ett planerligt sätt och överhuvudtaget det att Kyrkan, samfälligheterna och församlingarna, tar sitt miljöansvar inom sin verksamhet har det inom Finlands evangelisk-lutherska kyrka skapats verktyget Kyrkans miljödiplom.

Finlands evangelisk-lutherska kyrka, inklusive Lappo stift och Borgå stift, rekommenderar att alla församlingar och samfälligheter skulle ha haft kyrkans miljödiplom 2025. På Kyrkans hemsida finns det en lång lista på de församlingar och samfälligheter som redan har fått godkänt miljödiplom samt på dem som har anhängiggjort ansökan.

På hemsidan för Evangelisk-lutherska kyrkans hemsida finns råd, för hur miljödiplomet söks och kriterier som ska uppfyllas, för att uppfylla fordringarna för en hållbar kyrka. Enligt kyrkans hemsida: ”Kyrkans miljödiplom visar vägen och konkretiserar församlingens arbete och verksamhet för att

uppfylla sitt miljöansvar”. ”Miljödiplomet har en nära koppling till den energi- och klimatstrategi (”En kolneutral kyrka 2030”) som Kyrkostyrelsens plenum godkände vintern 2019. I miljöansvaret förenas ansvaret för medmänniskan och för utsatta grupper, för djur och växter, för kommande generationer och för de allra fattigaste. ”

Länkar till Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, kyrkans miljödiplom

På svenska: <https://evl.fi/plus/sv/samhalle-och-kyrka/hallbar-utveckling/kyrkans-miljodiplom/>

På finska: <https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/kestava-kehitys/ymparistodiplomi/>

Gemensamma kyrkorådet anser sammanfattningsvis, att

- Målsättningarna och åtgärdsförslagen i utkastet till LUMO-program inklusive åtgärdsdelen understöds i sin helhet kompletterat med de synpunkter som nämns ovan i avsnittet om det egentliga LUMO-programmet.
- Vi strävar att följa programmet i den mån det är möjligt i enlighet med vårt syfte, enligt våra befogenheter, inom vår administration och vårt verksamhetsområde och under förutsättning att tillräckliga resurser (personal, frivilliga insatser, finanser) för ändamålet finns till vårt förfogande.
- Vi strävar till att, Kyrkans miljödiplom skaffas gemensamt för samfälligheten och de båda församlingarna, i enlighet med de anvisningar som finns på Kyrkans hemsida.

Bilaga 1: Ett sammandrag av LUMO-programmets åtgärdsdel – åtgärdernas rubriker.

Som bredvidläsning rekommenderas:

LUMO-program 2025. Utkastet till remissrundan 10.11.2025

LUMO-programmets åtgärdsdel – utkast till remisskedet 10.11.2025